

9. Лукичева Л. И. Управление интеллектуальным капиталом: [учеб. пособие] / Л. И. Лукичева. — М.: Омега-Л, 2007. — 552 с.
10. Василик А. В. Сучасні підходи до мотивації інтелектуальної активності персоналу підприємства / А. В. Василик // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"; [відп. ред. О. О. Беляєв]. Спец. вип., т. 1: Соціально-трудова відносина: теорія та практика: у 3 т., 2010. — С. 124-132.
11. Выготский Л. С. Воображение и творчество: психол. очерк/ Л. С. Выготский // Кн. Для учителя. — М. : Изд-во „Просвещение”, 1991. — 93 с.
12. Едуард де Боно. Генератор креативных идей/ Едуард де Боно. — СПб. : Изд-во „Питер”, 2008. — 192 с.
13. Вітвіцька О.В. Креативний менеджмент діяльності підприємства [Електронний ресурс] / О.В. Вітвіцька О.Г. Підвальна. — Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/34-NIEK/2010/Economics/74728.doc.htm>.
14. Ревская Н. Е. Психология менеджмента: конспект лекцій/ Н.Е. Ревская. — СПб. : Изд-во "Альфа", 2001. — 240 с.
15. Fiedler F. E. A Theory of Leadership Effectiveness. — New York: McGraw-Hill, 1967.
16. Fiedler, F.E., McGuire, M.A, Richardson, M (1989), "The role of intelligence and experience in successful group performance", *Journal of Applied Sport Psychology*, Vol. 1, #.2, pp.139-149.
17. Боднар Г. Ф. Модель Фідлера-Лейстера — основа інтелектуалізованої системи управління державно-приватних суб'єктів господарювання / Г. Ф. Боднар // Науковий вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». — 2010. — №2, Т.3. — С. 7–10.
18. Боднар Г. Ф. Управління державно-приватними партнерствами на засадах гармонізації інтересів сторін.: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Г. Ф. Боднар. — Івано-Франківськ, 2010. — 19 с.
19. Анфілатов В. С. Системний аналіз в управлінні: навч. пос. / В. С. Анфілатов, А. А. Ємельянов, А. А. Кукушкин; під ред. А. А Ємельянова. — М. : Фінанси і статистика, 2003. — 368 с.
20. Тимошенко Д. В. Мотиваційний механізм управління інтелектуальною працею персоналу нафтогазових підприємств та організацій: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 „Економіка та управління підприємствами (нафтова і газова промисловість)": 16.11.11 / Тимошенко Дмитро Віталійович. — Івано-Франківськ, 2011. — 242 с.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2015р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. Петренко В.П.

УДК 338.012

СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ: РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУСПІЛЬСТВА

І. П. Кінаш*, О. Ю. Мацькевич

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, (0342) 724924
e-mail: irinakinash@gmail.com, porajkoj@rambler.ru*

Анотація У статті визначено роль соціальних інститутів у процесі трансформаційних перетворень в державі. Серед соціальних інститутів виділено: освіту, науку та культуру. Розглянуто систему соціальних принципів, цінностей, функцій, які через них реалізуються. Запропоновано соціальні інститути розглядати як стабілізуючий фактор суспільства.

Ключові слова: соціальні зміни, освіта, наука, культура, цінності.

Анотация В статье определена роль социальных институтов в процессе трансформационных преобразований в государстве. Среди социальных институтов выделено: образование, науку и культуру. Рассмотрена система социальных принципов, ценностей, функций, которые через них осуществляется. Предложено социальные институты рассматривать как стабилизирующий фактор общества.

Ключевые слова: социальные изменения, образование, наука, культура, ценности.

Annotation In the article the role of social institutions in the process of transformations in the country is defined. Education, science and culture are accentuated among social institutions. The system of social principles, values, functions, which are realized through them, is considered. Its is suggested to consider social institutions as a stabilizing factor of the society.

Keywords: social changes, education, science, culture, values.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства залежить від налагоджених, регламентованих та стійких соціальних зв'язків, які забезпечують соціальні інститути. Соціальний інститут це стійка, організаційна форма діяльності людей, груп, верств, форма закріплення і спосіб здійснення спеціалізованої діяльності. Зміст діяльності соціальних інститутів — певний набір стандартів поведінки в конкретній ситуації. Кожний соціальний інститут характеризується метою діяльності,

конкретними організаціями, що забезпечують її досягнення, набором позицій та волей, типових для певного соціального інституту. Саме соціальні інститути виступають фактором зміцнення і підтримки стабільності соціальних відносин і процесів. Нині Україна переживає трансформаційний період, що з одного боку проявляється у пристосуванні старих інститутів та структур до нових умов господарювання, а з іншого – у створенні нових, які поступово застосовують нові інструменти розвитку. У зв'язку з цим, виникають суперечності між змістом та формою нових інститутів, вплив на які чинить зміна свідомості громадян. Адже політичні, соціальні та економічні перетворення в Україні засвідчили зміни, які виражаються в індивідуалізації цінностей, зростанні орієнтації на особисті можливості, раціоналізації поведінки індивідів.

Сучасний етап розвитку держави потребує наукового дослідження ролі та функцій соціальних інститутів у процесі її трансформаційних перетворень. Адже «проблема зміни, перебудови, трансформації соціальних інститутів є однією з найгостріших в українському суспільстві» [12, с. 4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концепція соціальних інститутів, особливості інституціоналізму досліджено у працях Е. Дюркгейма [3], Т. Веблена [13], М. Ворони [1]. Вчені розглядали соціальний інститут як «концептуальне ядро соціологічного знання» [3, с. 34]. Д. Норт, як один із найбільш яскравих представників школи неоінституціоналізму, розглядає інститут у вигляді сукупності «правил, механізмів, що забезпечують виконання соціальних, економічних і політичних взаємодій і норм поведінки, які структурують та повторюють взаємодії між людьми» [6, с. 73]. Дослідження трансформаційного розвитку соціальних систем знайшли своє відображення у працях українських економістів В. Гесця, В. Семиноженка, Б. Кваснюка [10], В. Куценко [5], М. Хвесика [8] та багатьох ін. Однак, проблеми теоретичного осмислення ролі та значення соціальних інститутів в логіці трансформаційних процесів, поки що залишаються найменш дослідженими.

Мета статті полягає в дослідженні ролі та функцій соціальних інститутів в життєдіяльності суспільства, яке зазнає трансформаційних перетворень.

Основні результати дослідження Основним стабілізуючим фактором суспільства, яке стало на шлях сталого розвитку, стають соціальні інститути. Саме вони реалізують життєво важливі для суспільства цілі і завдання. У них формуються відносини, які є самостійними, специфічними та відображають діяльність соціальних суб'єктів, виходячи з їх ролі в суспільному житті. Соціальні інститути підтримують соціальні структури і порядок, стабільність у суспільстві. Надаючи стійкість діяльності соціальні інститути інтегрують їх, надають їх взаємодії цілісного характеру. Основною функцією соціальних інститутів є задоволення потреб населення. Вони бувають монофункціональні і поліфункціональні, залежно від кількості основних і неосновних функцій, що вони реалізують. Проте, якщо сталися зміни, що в соціальних потребах не знаходять адекватного відображення в структурі і функціях відповідного соціального інституту, то в його діяльності виникають явища дисфункції. Дисфункція виражається в нестачі матеріальних засобів і в організаційних непорозуміннях. Складність усунення дисфункції таких інститутів полягає в тому, що раз виникнувши, вони продовжують діяти, проте їх інтереси не співпадають із суспільними.

Соціальні інститути – це заклади освіти, охорони здоров'я, культури та ін. Це велике досягнення людини, адже «це дає підстави людині надіятися на те, що та або інша потреба так або інакше задовольняється» [9, с. 213]. Основна роль соціальних інститутів полягає в тому, що вони є основою підвищення життєвого рівня населення. Їх розвиток сприяє створенню гармонійного соціального середовища, в якому забезпечується повний обсяг життєвих потреб людини. На зростання ролі соціальних інститутів вказують процеси поглиблення суспільного поділу праці. Саме вони призвели до того, що поряд з матеріальним виробництвом виникла і розвивається соціальна сфера держави. Матеріальне виробництво — це вирішальна сфера життєдіяльності людства. Воно забезпечує створення благ, які відіграють головну роль у задоволенні потреб людини і суспільства. Однак поряд з матеріальними потребами з розвитком суспільства все більше зростають потреби в суспільних і духовних благах, які забезпечують саме соціальні інститути. І чим повніше насичуються потреби у матеріальних благах, тим більше попит переміщується на соціальні та культурні блага. Оптимальне поєднання матеріального виробництва і нематеріального дає змогу забезпечувати відповідність між матеріальним добробутом і духовним розвитком людини. Адже науково-технічна революція, якісно нова техніка вимагають підвищення рівня освіти, кваліфікації, загальної культури людини, її дисциплінованості та відповідальності за доручену справу. Все це визначає зростаючу роль і активний зворотний вплив соціальних інститутів на розвиток суспільства. Через це соціальні інститути нами розглядається чинником прискорення економічного розвитку держави.

Однією з важливих умов динамічного розвитку суспільства, життєвого успіху особи є оволодіння певними знаннями. І це вирішується соціальним інститутом – освітою, яку нині вважають однією з найдавніших і найважливіших інститутів суспільства. Ще з давніх часів люди усвідомлювали значення освіти в їх житті. Історія залишила нам відомості про книголюбство Ярослава Мудрого, про знання п'яти іноземних мов його сином Всеволодом, про писемність дочки Анни, що вважалось на той час вагомим досягненням. Відомо, що чим вищою є освіченість членів суспільства, тим вище розвинуте суспільство. Усвідомлення Україною важливості освіти, знайшло відображення в підписаній у 2000 р. Декларації ООН «Цілі наступного тисячоліття» [11].

Україна зобов'язалась виконати такі цілі як подолання бідності, забезпечення якісної освіти впродовж життя, сталий розвиток довкілля, поліпшення здоров'я матерів і зменшення дитячої смертності, обмежити поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу, покладення початку до скорочення їх масштабів.

Освіта – це певна система навчальних і виховних закладів, що здійснюють різноманітні форми залучення їх досвідів в освоєнні багатств культури. Освіта інтегрує різні види діяльності (навчальні і виховні), їх зміст в єдину соціальну систему, орієнтує їх на соціальні потреби суспільства. Людина, пізнаючи всесвіт, усвідомлює саму себе. «Освічена людина - це, перш за все, людина, підготовлена до подальшого збагачення та розвитку свого освітнього потенціалу. Освіченість забезпечує людині певні стартові можливості. Соціальна справедливість вимагає, щоб ці можливості були рівними для всіх людей, незалежно від їх індивідуальних відмінностей» [7, с. 167]. Нова парадигма ставить завдання виробити нову культуру пізнання та творчості, а отже, освіти. У найширшому змісті гуманістичною можна визначити будь-яку дійсну освіту. Соціальні функції освіти ще більше підкреслюють її соціокультурну суттєвість. Традиційно до них включають: трансляцію культури, знань і навичок; наслідування соціального досвіду і в цілому духовну спадщину поколінь; соціалізацію особи та окремих верств населення; регуляцію соціально-класового балансу суспільства; інтеграцію з наукою та виробництвом; опосередкований вплив на політичні та національні процеси тощо. Соціальна функція розглядає можливості впливу на соціальну структуру, створює певні канали соціальної мобільності, рольових та статусних перемішень. Соціокультурний зміст інституту освіти передбачає дослідження системи соціальних принципів, на яких побудовані освітянські системи сучасності.

Принцип загальності освіти або демократизації школи визначає доступність освіти для будь-яких соціальних та етнічних верств населення.

Принцип безперервності освіти демонструє наслідування, вертикальний та горизонтальний зв'язки між всіма ступенями у навчанні, стимулює процеси підвищення кваліфікації та відновлення освіти; безпосередньо пов'язаний з принципом спадкоємництва в освіті, що опановує її наскрізний та інтегрований характер. Принцип освіти широкого профілю тяжіє до гуманітарного змісту навчання, його фундаменталізації та багатпрофільності.

Принцип поєднання навчання з вихованням посилює гуманістичну компоненту освіти, відбиває координацію дій через школу, всіх навчальних, виховних, культурних, комунікаційних та інших соціальних інститутів у їх впливі на особу.

Принцип інтенсифікації нагромадження знання вимагає від сучасної системи освіти переробки наукової, економічної та соціально-політичної інформації, її ретельного відбору відповідно до потреб навчання, а отже, й певної структурної мобільності та механізмів внутрішнього самооновлення.

Принцип полікультурності освіти відображає певні аспекти побудови плюралістично інтегрованих освітніх систем у етнічно неоднорідних суспільствах.

Принцип інституційної рефлексії означає здатність системи освіти до соціальної та змістової адаптації під впливом науково-технічного та соціального прогресу.

Принцип випереджувального розвитку освіти закладається у порівнянні з динамікою соціального руху, і розглядається як провідний фактор соціогенезу освіти.

Принцип інноваційності в освіті сучасна наука вважає за доцільне сполучати з принципами зваженого консерватизму в освітянській політиці для збереження інституційної цілісності та ціннісних надбань в освіті.

Принцип елітарності набуває нового змісту, пов'язаного як із якісним відбором учнів за рівнем їх здібностей і таланту, так і з диверсифікацією формалізованих інститутів, що становлять структуру системи освіти.

Нині населення розуміє, що здобуття освіти — це інвестиції в людський капітал. Наприклад, у США, за статистичними даними, кожен рік, витрачений на навчання, збільшує зарплатню працівника у середньому на 10%. Освіта не лише сприяє підвищенню продуктивності праці людини, але й потенційно забезпечує тривалий зовнішній ефект, який відчувається тоді, коли суспільно ефективні дії однієї людини збільшують добробут іншої. Так, освічена людина може висунути ідеї, які стають корисними для іншої. Ними має можливість користуватися кожен, хто потрапив у сферу впливу освіти.

Культура – це системна інтегрована якість суспільства, що відображає досягнутий рівень його розвитку. Культура демонструє свою соціальну природу, виражаючи в кожний період спрямованість суспільства на створення, зберігання і поширення результатів людської діяльності. Нині культура набуває першочергового значення в розвитку держави. Адже соціальні зрушення, динаміка соціальних і економічних перетворень можуть бути ефективні лише тоді, коли вони підтримані і закріплені культурою. Водночас культура має свої спеціалізовані сфери (мистецтво, культурно-дозвілля мережа та інші), які в нових соціальних умовах набувають нового змісту і форми та вимагають щодо них нової культурної політики. Вплив культури на суспільне життя багатоплановий. Відомий польський соціолог Ян Щепанський вважає, що він відбувається такими шляхами: через соціалізацію і формування окремої особистості; через створення і введення цінностей; через зразки діяльності та зразки поведінки; через створення моделей інститутів та соціальних систем [9, с. 176].

Оскільки нині особистість різнопланово включається в соціальне життя, то провідне місце посідає соціалізація засобами культури, яка полягає не тільки в навчанні розуміння культури та формування планів самореалізації, але й умінні жити в світі культури, володіти механізмами та засобами впливу на свою долю і на майбуття соціуму. Культура своїми механізмами встановлює також системи цінностей і їх основні критерії. Цінності як база складова, частина культури різних спільностей та особистостей мають певну систему та ієрархію, на основі яких складається розуміння ситуації діяльності, норм і зразків діяльності. Важливим завданням нині залишається створення цілісного соціального образу культури країни, де соціалізація відіграє інтегруючу роль.

В Україні складається нова соціальна культурна ситуація, що породжує нову соціокультурну реальність. Основною особливістю її є насамперед те, що наше суспільство перебуває в трансформаційному періоді. Дана ситуація активно формує нову культурну реальність, яка характеризується новими відносинами між людьми у сфері культури, новими умовами (в тому числі й матеріальними) свого розвитку, особливо системою цінностей, норм і принципів, культурних потреб і засобів їх задоволення. Нова культурна реальність проявляється у:

- поступовій зміні характеру відносин між людьми разом із зміною у виробничих відносинах;
- зміні соціальної орієнтації та ідеалів, новому соціальному виборі;
- «переоцінці» цінностей і формуванні їх нової ієрархії;
- особистісному акценті (яке почалось з так званого «людського фактора») і перебуває у полі зору соціуму і культури;
- зростанні ступенів свободи, багатоманітності та строкатості напрямів духовного життя як однієї з умов поновлення іманентного самодостатнього розвитку культури;
- знятті «жорсткого» ієрархічного управління сферою культури і зростанні самостійності розвитку культури в регіонах;
- формуванні нової інфраструктури сфери культури і нових принципів управління нею;
- формуванні нових соціально-духовних потреб, шкали і критеріїв оцінювання явищ культури та мистецтва, нових смаків і уподобань, у появі нових елементів способу життя;
- складанні нових відносин між учасниками культурного життя (в художньому житті між митцем, публікою, критикою та громадськістю);
- зміні статусу, а, відповідно, ролі і функцій національної культури, яка стає одним із визначальних факторів прогресу суспільства, розвитку його державності;
- зміні суспільного статусу релігії, релігізації багатьох верств населення, її впливу на мораль суспільства.

У сучасних умовах переходу суспільства до сталого розвитку важливим є вибір цінностей. Цінності слугують фактором, відіграють певну роль у регулюванні взаємовідносин людей в суспільстві. Роль цінностей як регулятора поведінки людей проявляється в тому, що орієнтують їх на конкретні дії і надають діяльності певну спрямованість і зміст. Культурні цінності формуються суспільством для того, щоб людина, оволодівши ними, створила бажані для суспільства дії, не порушувала цілісності суспільного життя, сприяючи його розвитку. Слід зазначити, що людині притаманно наслідувати різні цінності, проте для життєдіяльності суспільства в нинішніх умовах, пріоритетними є цінності соціального життя. На нашу думку, соціальний механізм, за допомогою якого відбувається виявлення, систематизація, відтворення і розвиток цінностей, і становить людську культуру.

Культура виконує такі функції: пізнавально-евристичну, регулятивно-аксіологічну, ціннісну; функцію передачі соціальної спадковості, засвоєння соціального досвіду попередніх поколінь. У межах досліджуваної тематики слід виділити останню, що особливо є актуальною. Адже функція передачі соціальної спадковості передбачає розвиток людини шляхом засвоєння соціального досвіду попередніх поколінь. Це стає можливим переважно завдяки особливій суспільній системі — культурі, що є формою зберігання, соціальної трансляції, застосування і вдосконалення людського досвіду. У реальному житті функції культури повсякденно взаємодіють і переплітаються, збагачуючи і доповнюючи змістовно одна одну. Матеріали досліджень вказують на те, що інститути культури сприяють раціональному використанню вільного часу, відновленню працездатності громадян.

Як соціальний інститут слід виділити науку. Наука - це результат спеціалізованої діяльності, що здійснюється з метою певних результатів просування тієї чи іншої галузі виробництва чи соціальної сфери суспільства. Історія підтверджує, що наука виступає важливим фактором суспільного прогресу. Проте, це відбувається тоді, коли з одного боку, суспільство готове використовувати наукові відкриття на благо людини, а, з іншого, коли суспільні потреби усвідомлюються наукою, виступають її внутрішніми стимулами розвитку. Виділяють основні групи соціальних функцій науки. По-перше, функції культурно-світоглядницькі; по-друге, функції науки як безпосередньої продуктивної сили суспільства; по-третє, її функції як соціальної сили, що пов'язані з тим, що наукові знання та методи дедалі частіше використовують для вирішення різноманітних проблем суспільного життя. Слід зазначити, що в сучасному суспільстві соціальні інститути набувають нових форм, і їх зв'язок один з одним змінюються набагато швидше, ніж коли-небудь.

Висновки Узагальнюючи матеріали досліджень, слід зауважити, що соціальні інститути, можуть до мінімуму звести вплив негативних чинників на соціально-економічний розвиток держави. Тому їх ми розглядаємо стабілізуючим фактором суспільства, який зазнає трансформаційних перетворень. Серед соціальних інститутів виділяємо: заклади освіти, культури, науки. Основною їх функцією є

задоволення зростаючих потреб населення. Крім того, вони реалізують функції закріплення та відтворення суспільних відносин у певній галузі, сприяють інтеграції, згуртованості суспільства та регулюють відносини в ньому. Перспективою подальших досліджень може стати дослідження ролі і функцій інших соціальних інститутів суспільства.

Література

1. Ворона В. М. Институционализм как концепция экономических трансформаций в Украине // Проблемы розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства. – К., Соціологічна асоціація України, Інститут соціології НАН України, 2003. – 597 с.
2. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В. М. Геєць. – К. : НАН України, Інститут економіки та прогнозування, НАН України. – 2009. – 864 с.
3. Дюркгейм Э. Социология и соци-альные науки // Теоретическая социология: Антология. Под ред. С.П.Баньковской. – М.: Книжный дом «Университет», 2002. – 424 с.
4. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Под ред. Г. В. Осипова. – М.:НОРМА–ИНФРА, 2001. – 576с
5. Куценко В. І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики):[монографія] / В. І. Куценко; за наук. ред. д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина; РВПС України НАН України. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2008. – 818 с.
6. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение / Д. Норт // Теория и история экономических и социальных институтов и систем: альманах. –1993. – Т. 1. – Вып. 1. – 256 с.
7. Сідоров М. Р. Філософія освіти/М. Р. Сідоров // Вступ. СПб.: Пітер, 2007 - 304 с.
8. Соціогуманітарний простір і розвиток продуктивних сил України: методологічні аспекти визначення взаємодії: [монографія] / [наук. ред. М. А. Хвесик] ; НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2009. - 92 с.
9. Соціологія: [підручник /за ред. проф. В. П. Андрушенка, проф. М. І. Горчала].- Київ-Харків, 1998. - 624 с.
10. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: в 3 т./ за ред. акад. НАН України В.М. Геєця, акад. НАН України В.П. Семиноженка, чл.-корр. НАН України Б.Є.Кваснюка. Т. 1: Економіка знань - модернізаційний проект України – К.: Фенікс, 2007. – 544 с.
11. Україна. Цілі розвитку тисячоліття. Програма розвитку ООН в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу <http://www.undp.org.ua/ua/millennium-development-goals>
12. Шульга М. О. Вступне слово // Проблеми розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства. – К., Соціологічна асоціація України, Інститут соціології НАН України, 2003. – 597 с.
13. Veblen T. An Inquiry Into The Nature Of Peace And The Terms Of Its Perpetuation / T. Veblen. – NY: Public domain in the USA, 2007. – 367 p.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2015р.

Рекомендовано до друку д.е.н., проф. **Петренком В.П.**

УДК 336.2

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Т.М. Орищин*, М.І. Голяк

ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська 15, тел. (0342) 504574

e-mail: fin @ nung. edu. ua

Анотація. В статті розглянуто проблему реформування системи оподаткування України. Податкове регулювання є одним із визначальних чинників конкурентоспроможності національної економіки та одним з найголовніших важелів забезпечення економічного зростання держави. Існуюча система оподаткування характеризується внутрішньою неузгодженістю її складових, нестабільністю, складністю, невідповідністю принципам соціально-економічної справедливості, негативним впливом на розвиток національної економіки. Саме тому було запропоновано ряд змін до системи оподаткування, які відповідними нормативно-правовими актами закріплено і впроваджено в практику. З метою дослідження та узагальнення результатів реформування системи